

Η ποινή της σταυρώσεως

Πολιτισμός / Ιστορία

Αλέξανδρος Χριστοδούλου, Θεολόγος

Οι πληροφορίες της Κ. Δια-θήκης και της πρώτης Χριστιανικής Γραμματείας για τη σταύρωση.

Το δράμα του Γολγοθά, η άφθαστου ύψους εποποιία των αιώνων, η σταύρωση του Κυρίου Ιησού Χριστού, η μοναδική σε σημασία στην παγκόσμιο ιστορία, σε νόημα και σε συνέπειες δεν συγκίνησε μόνον τους συγχρόνους Του και δεν υπήρξε μόνον για εκείνους έμπνευση και πηγή εμπνεύσεως κηρύγματος, του περί του σταυρού του Χριστού και του Εσταυρωμένου Χριστού για την ανάπλαση του κόσμου. Η συγκίνηση του Γολγοθά υπήρξε και παραμένει αμείωτη συγκίνηση των αιώνων και των ανθρώπινων γενεών και μέχρι συντέλειας αυτών θ' αναμοχλεύει ψυχές και θα συναρπάζει και θα σώζει ο «Υψωθείς εν τω σταυρώ εκουσίως».

Αν και πέρασαν τόσοι αιώνες από εκείνο το δράμα, όμως δεν ικανοποιήθηκε ούτε εξαντλήθηκε το ενδιαφέρον των χριστιανών για την εξακρίβωση των λεπτομερειών της σταυρώσεως του Κυρίου. Αυτό το ενδιαφέρον δεν βρίσκει πλήρη ικανοποίηση στην λακωνική συντομία των ευαγγελιστών και ο πιστός δεν μπορεί

να σχηματίσει σαφή και πλήρη εικόνα της πραγματικότητας ενός δράματος τόσο φρικτού και συνταρακτικού.

Οι πληροφορίες που μας δίνουν οι ευαγγελιστές για την σταύρωση του Κυρίου και των συσταυρωθέντων δύο ληστών, προϋποθέτουν γνωστή την σταύρωση και δεν την περιγράφουν. Η συντομία των πληροφοριών, αφήνει πολλά κενά, δεν προσφέρει εικόνα της σταυρώσεως σαφή και πλήρη. Μόνον ο ευαγγελιστής Ιωάννης δίνει την έννοια της καθηλώσεως και της αποκαθλώσεως από τον από Αριμαθαίας ευσχήμονα βουλευτή μιλώντας για τους «τύπους των ήλων»(τα σημάδια των καρφιών) που θέλει να δει στα χέρια του Ιησού ο απ. Θωμάς.

Η πρόρρηση του Ιησού για τον θάνατο του Απ. Πέτρου, ότι «εκτενεί τας χείρας», φανερώνει κατά τους ερμηνευτές το σχήμα του σταυρού για το οποίο δεν μιλούν οι ευαγγελιστές.

Και η Ιερά Παράδοση που αντλεί τις πληροφορίες της από τους ευαγγελιστές για τον τρόπο της σταυρώσεως του Κυρίου δεν μας διαφωτίζει. Έστρεψε το ενδιαφέρον της στη δογματική σημασία της σταυρώσεως, στις λυτρωτικές συνέπειές της σε συνδυασμό με την ανάσταση του Κυρίου. «Ημείς δε κηρύσσομεν Χριστόν εσταυρωμένον»· «ο λόγος του σταυρού ...τοις... σωζομένοις ημίν δύναμις Θεού έστιν»· «ει δη Χριστός ουκ εγήγερται, κενόν άρα το κήρυγμα ημών, κενή δε και η πίστις υμών». Αυτή είναι η κύρια θέση του ζητή-ματος στην Ιερά Παράδοση, κατά την διατύπωση του πρώτου και κυριότερου ερμηνευτή της Χριστιανικής αποκαλύψεως, του Αποστόλου Παύλου.

Η ανεύρεση του σταυρού του Κυρίου από την αυτοκράτειρα αγία Ελένη έστρεψε το ενδιαφέρον της Παραδόσεως προς στιγμήν στον τρόπο της σταυρώσεως, από το δόγμα προς την ιστορία. Απ' αυτή την αφορμή ομιλεί για το σχήμα του σταυρού του Κυρίου και τον τρόπο της σταυρώσεως· και λέγοντας σταυρό εννοεί συνήθως το σχήμα, το οποίο ξέρουμε ως το σχήμα του μαρτυρικού οργάνου, με το οποίο θανατώθηκε ο Κύριος. Σταύρωση λέγοντας η Χριστιανική παράδοση εννοεί συνήθως θανάτωση πάνω σε σταυρό τέτοιου σχήματος με καθήλωση των χεριών και των ποδιών.

Αλλά και οι πληροφορίες της Χριστιανικής Γραμματείας είναι λίγες και ελλείψεις, με πολλά κενά και δεν δίνουν πλήρη εικόνα της σταυρώσεως.

Ο εκκλησιαστικός ιστορικός Σωκράτης[1] αναφέρει ότι η μητέρα του Μ. Κωνσταντίνου βρήκε στα Ιεροσόλυμα όχι μόνον τους τρεις σταυρούς, «τον ένα άγιο σταυρό πάνω στον οποίο σταυρώθηκε ο Χριστός και τους άλλους, πάνω στους οποίους πέθαναν οι δύο ληστές», αλλά και την τρίγλωσση επιγραφή του Πιλάτου «και τα καρφιά με τα οποία καρφώθηκαν τα χέρια του Χριστού πάνω στον σταυρό», τα οποία «ο Κωνσταντίνος αφού τα πήρε, διότι αφού τα βρήκε η μητέρα του στον τάφο του τα έστειλε, και αφού τα έκανε περικεφαλαία και χαλινάρια, τα χρησιμοποιούσε στους πολέμους»

Και Ερμείας ο Σωζόμενος[2] μας πληροφορεί, ότι η Αγία Ελένη από το τίμιο ξύλο που βρήκε στα Ιεροσόλυμα «ένα μέρος η βασίλισσα μετέφερε προς το παιδί της τον Κωνσταντίνο αλλά και τα καρφιά με τα οποία τρυπήθηκε το σώμα του Χριστού».

Κατά τον Θεοδώρητο[3], «η μητέρα του βασιλέως όταν έμαθε το ποθούμενο, από τα καρφιά άλλα μεν τοποθέτησε στη βασιλική περικεφαλαία φροντίζοντας για το κεφάλι του παιδιού της για να αποκρούει τα βέλη των εχθρών, άλλα δε τα τοποθέτησε στο χαλινάρι του αλόγου επειδή σκεφτόταν την ασφάλεια του βασιλέως και έτσι εκπλήρωσε την παλιά προφητεία».

Κατά τον ιερό Αυγουστίνο[4], είναι τόσο αλληλένδετες οι έννοιες καθήλωση και σταυρός, ώστε δεν μπορεί κάποιος να μιλά για σταυρωμένο παρά να εννοεί τον καθηλωμένο στο σταυρό. Γι' αυτό «προσηλούν» (adclavare) και «σταυρούν» (crucifigere) ήταν ταυτόσημα.

Κατά τις πληροφορίες της Χριστιανικής Παραδόσεως.

A) Ο σταυρός του Κυρίου ήταν:

α) υψηλός («ουρανόδρομον ξύλον»), γι' αυτό και προς τον Εσταυρωμένο Κύριο χρησιμοποίησαν μεγάλο δόρυ που στην άκρη του τοποθέτησαν σπόγγο γεμάτο ξύδι για να φθάσει στα χείλη του. Ο δε Νικόδημος που βοηθούσε τον Ιωσήφ χρειάστηκε να ανέβη για να κατεβάσει από τον σταυρό το σώμα του Εσταυρωμένου. Η παράδοση αυτή είναι αξιόπιστη και σύμφωνη με τις πληροφορίες των Ευαγγελιστών Ματθαίου και Μάρκου οι οποίοι αναφέρουν ότι ο υγρός σπόγγος που δόθηκε στον διψασμένο Ιησού, τοποθετήθηκε πάνω σε καλάμι. Αυτό δεν θα χρειαζόταν, αν χέρι τεντωμένο μπορούσε να φθάσει το στόμα του Ιησού,

Στην πληροφορία αυτή φαίνεται να διαφωνεί με όσα λέει ο αυτόπτης της σταυρώσεως Ευαγγελιστής Ιωάννης, ότι ο σπόγγος στηρίχθηκε στη άκρη ενός κλαδιού από ύσσωπο. Επειδή δε ο ύσσωπος είναι μικρό φυτό, μερικοί ερμηνευτές θεωρούν ότι ο σταυρός του Κυρίου είχε τόσο ύψος, ώστε τεντωμένο χέρι μπορούσε να φθάσει στο στόμα του Εσταυρωμένου, και ότι τα πόδια του ακουμπούσαν στο έδαφος.

Αλλά την φαινομενική αυτήν αντίφαση αναιρεί ολοκληρωτικά η εύστοχη κριτική διαπίστωση του Joachim Camerarius, κατά τον οποίο στο μεγαλογράμματο κείμενο του Ευαγγελιστή Ιωάννη υπήρχε αρχικά η γραφή ΥCCΩ. Αυτή δε εξέλαβαν οι αντιγραφείς ως συγκοπή της λ. «υσσώπω». Η λέξη υ σ σ ό ς σημαίνει δόρυ, και

έτσι συμφωνεί πλήρως με την πληροφορία του Ιωάννη για το μεγάλο καλάμι, μεγάλο σαν το δόρυ, σύμφωνα με τις πληροφορίες των δύο πρώτων ευαγγελιστών.

Και κατά τον αγ. Ιωάννη τον Χρυσόστομο ο Κύριος «εφ' υψηλού εκρέματο του ικρίου»[\[5\]](#).

β) διμερής, έχοντας το σχήμα, το οποίο γνωρίζουμε όταν ακούμε τη λέξη σταυρός δηλ. «δοκός δίγλυφος», από δύο ξύλα, ένα κάθετο και ένα εγκάρσιο ενωμένα στο μέσον.

γ) από ξύλα τεσσάρων δένδρων: κέδρου, κυπαρισσιού, φοίνικα και ελιάς.

Β) Η δε σταύρωση του Κυρίου, κατά την χριστιανική παράδοση, έγινε με ανάρτηση και καθήλωση.

Για τον τρόπο της αναρτήσεως σιωπούν τα κείμενα. Κατά το κείμενο του Ψευδο-Γρηγορίου «Χριστός πάσχων», πρώτα τοποθετήθηκε στο έδαφος το «ουρανόδρομον ξύλον», μετά τοποθετήθηκε το σώμα του Κυρίου και στα άκρα του οποίου απλώθηκαν τα χέρια του και τέλος έγινε η καθήλωση, των μεν ποδιών στο κάθετο ξύλο, των δε χεριών στο εγκάρσιο ξύλο.

Η χριστιανική παράδοση ως προς την καθήλωση αναφέρει άλλοτε τρία καρφιά (τρεις ήλους) του σταυρού του Κυρίου, άλλοτε δε τέσσερα. Και τρία καρφιά χρειάζονταν, αν με ένα καθηλώνονταν και τα δύο πόδια το ένα πάνω στο άλλο, τέσσερα δε, εάν αυτά καθηλώνονταν ξεχωριστά το καθένα, εκτός αν δεχθούμε, ότι το καρφί των ποδιών ήταν σε σχήμα πετάλου, που μπορούσε να δεσμεύει και τα δύο πόδια.

Καθήλωση σε υποπόδιο προσκολλημένο στο σταυρικό ξύλο δεν αναφέρεται από την ιστορία της σταυρώσεως, το δε υποπόδιο, πάνω στο οποίο πολλές φορές παρουσιάζεται ο Κύριος να στηρίζει τα πόδια του, είναι επινόηση της μεταγενέστερης τέχνης. Η δε καθήλωση των χεριών γινόταν με τη διάτρηση του μετακαρπίου.

Κάποιοι διατύπωσαν την άποψη ότι η στερέωση των χεριών του Κυρίου έγινε με πρόσδεση στο ξύλο του σταυρού· αλλά η γνώμη αυτή είναι αντίθετη προς την έννοια της καθηλώσεως και αποκαθηλώσεως και προς τα ιερά κείμενα και την Χριστιανική Γραμματεία.

Γ) Από τη στιγμή που ο Κύριος Ιησούς Χριστός, θυσιάσθηκε για όλο τον κόσμο πάνω στο σταυρό, για να λυτρώσει το ανθρώπινο γένος από τις θανάσιμες συνέπειες της πτώσεως και να εξασφαλίσει σ' αυτό τη ζωή και την αρχέγονη

προπτωτική παραδείσια ευτυχία, ο σταυρός έγινε από ξύλο ατιμώσεως και φρίκης «πολυδύναμος δύναμις, βέλος άόρατον, φάρμακον άϋλον, πηγή λυσίπνοος, επονείδιστος δόξα»[6], «σύμβολον ευλογίας και αγάπης, δύναμις αδυνάτων, άνεσις θλιβομένων, ζώντων τίμιον εγκαλλώπισμα, νεκρών σύντρο-φος, άνομων νόμος, βασιλέων κόσμημα, ιερέων μεγαλοπρέπεια, μαρτύρων αγλαΐσμα, ομολογητών καύχημα, Εκκλησίας θεμέλιον και κόσμος»[7].

Παραπομπές:

[1] Εκκλ.Ιστορία 1,17 P.G 67,117«ένα μεν τον μακαριστόν, εν ω ο Χριστός εξετανύσθη· τους δε ετέρους, εν οίς οι σταυρωθέντες δύο λησταί τεθνήκεσαν» «και τους ήλους δε, οί ταις χερσί του Χριστού κατά τον σταυρόν ενεπάγησαν» «ο Κωνσταντίνος λαβών, και γαρ τούτους η μήτηρ εν τω μνήματι ευρούσα απέστειλε, χαλινούς τε και περικεφαλαίαν ποιήσας, εν τοις πολέμοις εκέχρητο»

[2] Εκκλ. Ιστ. 2,1 PG. 67, 993«μέρος η βασιλίς προς Κωνσταντίνον τον παίδα διεκόμισεν ου μην αλλά και τους ήλους, οις το σώμα του Χριστού διεπεπερόνητο».

[3] Εκκλ. Ιστ. 1,17 PG. 82, 960«ούτω δη του βασιλέως η μήτηρ μαθούσα το ποθούμενον, των ήλων τα μεν εις το βασιλικόν ενέβαλε κράνος, της του παιδός κεφαλής προμηθουμένη, ίνα τα των πολεμίων αποκρούηται βέλη· τα δε τω του ίππου ανέμιξε χαλινώ, και ασφάλειαν μηχανωμένη τω βασιλεί και παλαιά προφητεία πέρας επιτιθείσα».

[4]PL 36,844 «nisi enim clavis fixus esset, crucifixus non esset»

[5]PG 61,45.

[6] Ιερού Χρυσοστόμου PG 50,810

[7] Ιω. Μεσολωρά, Η δύναμις του Λόγου,σ.7

<https://bit.ly/2yePNuq>